

ئاڭان بادىء: فاسدكردنى گەنجان

وھرگىپرانى: وھلېد عومەر

ئالان بادیوی فهیله‌سوف، له تەمەنی ۷۹ سالىدا، له بارهی گەنجىتى و گەنجەكانه‌وه دەنسىتت: ئەو گەنجانە كە لىبرالىزم بەبى رۇوگە و قىيىلەنما وىلىكىردوون، ئەو گەنجانە كە داعش له خشته‌ى بىردوون، و گەنجىتى خۆيىشى كە كۆمۈنizم مۇرى خۆى لىداوه و ھىشتاش ھەر بەوهفایه بۆى. له وتارىكى كورتدا، كە بادىو پاش رۇوداوه‌كانى ۱۳-ئى سالى راپىدوو و كوشتارەكەي پارىس بلاۋىكىردووه به ناونىشانى "شەپ و خراپە له جىيەكى دوورترەوه دىت"، يەكسەر نوسىيى: كىشە و بىمارىيەكانى ئەمرومان له شىكتى مىزۇوبى كۆمۈنizمەوه سەرچاوه‌دەگرىت. ئەم فهیله‌سوفە سىياسىيە مولتەزىمە، كە ھەندىككەس ئافەرىنى بۆ دەكەن و ھەندىكى ترىش گالتە پىيەدەكەن، به ھەر نرخىك بىت ھەر وەفادارە بۆ ئايديا ماوييەكان (ماوييستىيەكان). بادىو، نوسەرى كۆمەلېك بەرھەمى فەلايەنە كە به چەندىن زمانى جىاجىا له سەرتاپاي جىهاندا بلاۋبۇتەوه. له بەرھەمە مىتافىزىكىيە [فەلسەفەيەكانى] وەك بۇون و Logics (Being and Event) و لۇزىكى جىهانەكان (Rۇوداوا) كە بەم زووانە بەرگى سىيەمى بە ناونىشانى ناونىشىنىي حەقىقەتەكان بلاۋدەبىتەوه، تا دەگاتە زنجىرەيەك بەشدارى و خۆتىيەردانى سىياسى لە قالبى شانۇنامەدا، زنجىرەيەك سىمینار دەربارەي بېرىيارە گەورەكان و ھەندى كىتىب كە بازنهى خوينەرانيان خەلکىكى گشتىتىرە وەك لە ستايىشى عەشقىدا (In Praise of Love)، ھەروەها وەرگىرانى كىتىبى "كۆمارى ئەفلاتونىش. ھاوېنى ئەمسالىش سى و تارى بلاۋكىردووه كە گفتۇرگۆكەي ئىستا تايىھە تە بە يەكىكىان: «زىيانى پاستەقىنە: بانگھەيىشت و بانگھەواز بۆ فاسدكردنى گەنجەكان».

چی وای لی کردیت له کتیبه تازه‌که‌تاندا (ژیانی پاسته‌قینه- La Vraie Vie)، پرووی دهمت بکه‌یته گه‌نجه‌کان؟

بادیو: کۆمەلیک فاکته‌ری جیاجیا پیکه‌وه ئالا بیوون. سەرەتا، هەندیلیک فاکته‌ری شەخسى لە نزیکه‌وه منى دەرگیرى ئەو سەرلیتیکچوونانه کرد کە ئەمرو گه‌نجه‌کان دەسته‌ویه‌خەی بۇونەتەوە. لە ھەشتاكان بەم لاوه، گه‌نجه‌کان بەرهبەرە و نبوونى ئاسسوئی ئیمکانه‌کانیان بە چاوی خۆیان بینیو. خودى خۆم کۆمەلیک گرفت و چەرمەسەربى مناھەکانم و ھاوارلیکانیانم بینیو کە لە تیپه‌رینیان بە جیهاندا ھەيانبۇوه، وەك ئەوهى ھەیه، و دۆزینەوهى پیگەی خۆیشیان لەناویدا. مەيلى روو لە ھەلکشانى گه‌نجه‌کان دەبىنم کە بە چاوی نزم و كەم سەيرى خۆیان دەكەن. جيا لەمەش، ھەمیشە دەوروبەرم پې بۇوە لە خویندکار، بەھۆى چالاکىي سیاسىيىشەوه لە نشىنگەی کۆچبەرەکان و کارگەکاندا چەندىن جار پەيوەندى و كۆناتكتم ھەبۇوە لەگەل گه‌نجە مالبەکۈلەکانى چىنى كريکاردا و، لەم پیگە عەجىب و ھەمەرنگانه‌وه ئەزمۇونگەلىكى دەولەمەنلەم كۆكىردىتەوە. دواى ئەوهش، يەكىل لە سەرچاوه سەرەكىيەکانى من، داياللۇگەکانى ئەفلاتۇونە كە لە گفتوكۇي نیوان سوقرات و گه‌نجه‌کان پیکهاتۇوە. لەو نەرىتەدا كە خۆم تىا بینیوەتەوە، گەنج پرسى فەلسەفەيە و، غايەت و ئامانجىشىتى. فەيلەسوف ھەولەددات شتىك بگەيەنىت (و بگوازىتەوە) كە لە داھاتووشدا ھەر بەنرخ بىت و، لىرەشەوه بەردنگ و بەرامبەرەكەى بىرىتىن لە گەنجان... كارى فەلسەفى^۱ واتە لىكۈلەنەوه لەبارەپرسى حەقىقەتەوە لە چوارچىۋەي کۆمەلیک مەرجدا كە پەيوەستن بە يەك زەمەنەوە. بەلام گه‌نجه‌کان پى دەخەنە دونىايەكەوه كە لە دۆخى صەيرورە(گۇران و بۇونبە...) دايە. ھىشتا ھەر بەدواى پیگە و پىتى جىڭىرپۇنى خۆيىاندا دەگەپىن. ئىتىر رەھوت و پرۆسەى گەنجىتى وايە. پرسى گەنجه‌کان رېلک پرسى فەيلەسوفە، گەرچى خۆیشیان دركى پى نەكەن!

¹. philosophise

². becoming

تۆش وەکو ئەفلاتۇون بانگەواز بۇ فاسدکردنى گەنجەكان دەكەيت. بەلام ئەوه چۆنە كە داواي يارمه تىدانى گەنجەكان بۇ دۆزىنەوەي پېگەي خۆيان، بۇ دۆزىنەوەي حەقىقت، شىۋازىكە لە فەساد يان فاسدکردن؟

بادىء: چونكە داوهەكان، سوقراتىان بە تۆمەتى فاسدکردنى گەنجەكان رپوبەرروى مەرگ كردهو و مەحکومىانكىرد؟ لۆمە و مەحکومىانكىرد چونكە گومانى خستبووه سەر ھەندىلەك لە لايەنەكانى نەريت، بەئاشكرا بېرىزىي بە خواكانى شار كردىبو، نەيەيشتىبو گەنجەكان واجبه خىزانى و مەدەننېكەن^۳ بەجىيىن. ئەگەر فەلسەفە «خەلک فاسدەكت» ئەوا لەبەر ئەوهەي كە رۆل و فرمانەكەي زىاتر رەخنەيە نەك موحفىزەكار. گەرجى لەم رپووه، دۆخى ئىستا لە دۆخى سەرددەمى ئەفلاتۇون ئاللۇزترە. ئەمپۇ نىشانە و عەلامەتە سەرەكىيەكانى نەريت تىكشىكاون، بەبى ئەوهى كۆمەلگا عەلامەتى نوى لە جىيىان بختەرپو. بەلى، چىز و خوشىي نوى هاتۇونەتە ئاراوه، بەلام بەھاى نوى نا.

ھەموو شتىك لە ئەفسۇونى كالادا تواوهتەو، لە ئەفسۇونى شتىدا كە ماركس پىيىدەوت "ئاوه بەستووه كانى حىساباتى خۆپەرستانە"^۴. گەنجەكان لەنۇوان دوو شتىدا لە ھەلبەز و دابەزدان، لەلايەكەو، ئەگەر و ئىمكاني شەرمەزاركەرى گەرانەو بۇ نەريت-كە زىندىوو كردنەوەي تەرمىك و گەراندەنەوەي خىوەكانە بۇ ناو ژيان، لەلايەكى ترىيشهو، ئىمكاني داگىركەنى جىڭەيەك لە بونىادى گشتىي كېيركى و مىملانىنى [سېستەم]دا بۇ مانەوە تىايىدا، ئەويش تەنبا بەو مەرجەي دۆرماو نەبن تىايىدا. ئەو شتى كە من، بە چاولىكەرى لە رامبۇ، پىيىدەلىم "ژيانى راستەقىنە" جۈرىكە لە پېگائى سېيىم: نە گەرانەو بۇ نەريتە بەسەرچووه كان و نە خۆگۈنچاندىن لەگەل رېساكانى سەرمایيدارىي بەجيھانىيۇشدا كە وېرائى روالىتە شارستانىيەكەي كەچى لە واقىعا دېرندە و نائينسانىيە. رامبۇ ئەو كاتەي گەنج بۇو، بەفيعلى ئاكاي لە سەرلىتىكچوون و ونكردنى رېگاكەي بۇو. بەرپونى دەيىىنى كە مەسىحە كۆنەكە، زەوبى جىيەيشتۇوه. بۇيە دەستى بە گەران بە دونىادا كرد و دەستى بۇ ھەموو شتىك برد، يەكىل لەوانەش شىعرنوسىن، يەكىك لە «گەمژەبى!»-كانى. بەر لەوهشى بگاتە ئەو ئەنجامەي كە

³. civic

⁴. icy waters of egotistical calculation

دونیا مودیرن ته‌نیا پاره و سه‌رکه‌وتن^۰ه و هیچی تر، ژیانی خوی ویرانکرد. پاش ئوهش، بوروه بازرگان و ئالوویرکه‌ریک له موسته‌عمه‌ره کاندا...

ئەم ژیانە پاسته‌قینە يە چىھ؟

بادىو: ژيانىك كە نە خوی بـاتە دەستى گويىرايەللىيەوە و نە تىركىدنى غەرىزە و بـزوينەرە سەرەتايىھەكانيش. ژيانىك كە سوبىكت خوی وەك سوبىكتىك تىا درووستدەكت. لاي من چوار پانتابى (domain) ھەيە كە حەقيقت خوی تىا مانيفىست و ئاشكرادەكت؛ ھەر ئوهى كە ناومناوه چوار پانتابىكەي درووستبۇونى حەقيقت: ھونەر، عەشق، سياسەت، زانست. داخوازىي من لە گەنجەكان ئوهەيە كە گەشتىك بـم چوار مەرجەدا بـكەن: بـەرەرەرەرەر بـېنەوە لە ھەموو فۆرمەكانيدا، بـەۋەفاوە بـچنە ناو عەشقەوە و بـۇ ماوەيەكى درىزىش تىايىدا بـمېنەوە، بـەشدارى لە ئەكتى سياسىي درووستكىرنەوەي دونيابىكى عادىلانەدا بـكەن، دونيابىك جىا لە دەنەيەي ئىستا كە ھەيە؛ ھەروەها تا ئەم ئاستە لە زانست بـىئاڭا نەبن، و نەيخەنە چنگى تەكۈلۈزىيا يان سەرمایەوە.

لە دەقەكەتىدا، فەسلەيىكت تەرخانىرىدووو بـۇ ھەرييەكە لە ژنان و پىاوانى گەنج: ئايا جىاوازىي نىوان ئەم دوو رەگەزە، لەمۇشدا ھەر گىنگە بـۇ بىرکىرنەوە لە گەنجى؟

بادىو: بـلى. لاوازبۇونى نەرىتەكان ئەو كارىگەرېيە لەسەر پىاوانى گەنج نەبۇوە، وەك لەسەر ژنانى گەنج ھەبىووە. دەرگايى زياتر بـ رووى ژنانى گەنجدا كراوهەتەوە، كەمكەم لەزىز سەركوتى پىاوان و خۆبەستنەوە بـ زەواجەوە رېزگاريانبۇوە كە پـىپەسمى زالى دونيا كـونەكە بـوو. ئەم كـورانكارىيابانە، ھەندىك روانگەي پـىشەگەربى و ئىيمكانتى بـۇ فەراھەمكىردوون كە پـىشتر بـوونى نەبۇوە. دواجار ژنانى گەنج لە دونيابى ھاوجەرخدا ھەست بـ ئاسانكارىيەكى زياتر دەكەن بـ نىسبەت پىاوانى گەنجەوە، بـۇنمونە، لە خوينىندا [رۇل و كاركىرىكى] باشتريان ھەيە. من لە دانىشتىنى دادگايىي ھەندىك پىاوى گەنجدا بـەشدارىيەم كـردووە كە بـ تەواوى پـىي

خۆیانیان و نکردوو: ده لاله بچووکه کان، مافیا ناو خۆییه کان(که پروژه کانی ئاوهدا نکردنەوە دەگرنەدەست و ...). ئەم پیاوە گەنجانە خوشکیان ھەبوو کە پاریزەر(محامى) بولو... بولو پیاوەنی گەنج، لا بردنی خزمەتى سەربازى، ھیمای لابردنی ھەر جۆرە ریورەسمیکى نەرىتى بولو. بەدریزایى هەزاران سال، پرسى گەنجىتى و گەيشتن بە تەمەنی گەورە بولون، لەزىز كارىگەرىي كۆمەلیك ئىسلوبى پېشىۋەخت رېكخراودا بولو کە بەردىركە پەيوەندىدارە کان حوكىمان لە سەر دەدا. ئەمرو، رۆژى دەستنىشان كردنى قۇناغە جىاوازە کانى تەمەن قورس بولو، ئا لىرەوە يە كە شىكىمان ھەيە بە ناوى كەلت و مەزھەبى گەنجانەوە(the cult of youth). ئىستا نۆرمە زالە كە ئەوەيە كە پىت دەلىت: تا دەتوانىت گەنج بە، تەنانەت گەر دەسەلات لە دەستى پېرەكانىشدا بىمېنیتەوە و ترس لە فەرمانپەوايى گەنجە کان و تاقمى گەنجە كانىش لە گۆریدا بىت، ھەموو ئەمانە جۆریك لە سەرلىشىوانى دەستە جەمعىي درووستكردوو.

لە ھەندىك خۆتىۋەردانى سىاسىي ئەم دوايىه تاندا، فۇرمىكى ترى كەنجىتى خۆى دەرخستوو: ئەو گەنجانەى كە دەچنە ناو داعشەوە. ئەوانەت وەك "فاشىستە كەنجە کان" ناوبردوو.

بادىئو: ماوهىيە كە وشەي "پەرگىر و رادىكال" وەك مۇدەي لىيەاتوو، بۆيە من وشەي "فاشىست" م بى باشتىرە. "فاشىزم" وەك ناوىك بۆ سوبىكىتىقىتە(بىكەر) يىكى دەستە جەمعى بەكاردەھىن كە زادەي سەرمایيەدارىيە و ئاوىتەي جۆریك لە گوتارى ناسىۋۇنالىستىي ناسىنامە خواز بولو. فاشىزم سوبىكىتىقىتە يە كى كۆنە پەرسەتە: لە راستىدا ئەم گەنجانە زۆرجار نائومىدىيە كى وايان ئەزمۇن كردوو كە مەگەر قاچاخچىيە كى بچووک بىت تووشى نە بىت، ھەروەها بىزارتۇون و ھەلھاتن لەھەي كە نەيان توانييە لە گۆرەپانى سەرمایيەدارىيىدا بىنە قارەمانىيە كى گەورە. ئەوانە سوورانەوەي بى بەرھەم و ھەلپەرسانە لە ناو چىزە كاتى و دونيايىيە كاندا رەتىدە كە نەوە و، ھاواكت ياساي توندوتىز و بىرە حمى كىيپەكى و سەركەوتنيش [لە ناو سەرمایيەدارىيىدا] ھەر رەتىدە كە نەوە. ئەوانە شوناس و ناسىنامە خۆيان لە دەرەوەي ئەو دوو بىزاردەيەوە درووستىدە كەن كە زۆرجار گەنجە کان ھەللىدە بىزىن: يان فەوتاندىن و بە كۆتاڭە ياندىنى ژيان و تەمەنی خۆيان لە سەرپىچى و

⁶. identitarian

شته راسته و خوّ [و بردسته کاندا]، ياخود دوزینه‌وهی جيگه و پريگه خوت له کومه‌لدا، بون به خاوه‌نى بانك يان بون به بېرىوه بېرى ستارت ئاپ كه ناوه‌كهى دەچىتە ليستى بازارى بورسەوه. نيهيليزمه‌كهى ئەوان، تىيەلکىشىكە له قاره‌مانىتىي خۇفيداكارانه و تاوانبارانه هاوشانى رق و دوزمنايەتىيە كى گشتى له دونيائى غەرب. ئەم رقە فاشىستىيە له سەر شىوازىك لە دواكه وتنى نەريتى و ناسنامەخوازانه وەستاوە، ئەويش له سەر پاشماوه‌كانى نەريتىك كە تارادەيەك لە لاين ئىسلام‌وه خراوه‌تە بەردستىيان. ئەوه ئىسلام نىي كە ئەوانه بەرهو فاشىزم پال پىوه‌دەنیت، بەلكو ئەوه فاشىستبۇونە كە ئەوان بەرهو ئىسلام رادەكىشىت. دين لىرەدا تەنيا فۆرمالىزمه و رۆلىكى روالەتىي هەيء، كە ولېكى گشتىيە كە ئىمكاني تىر بۇونى سوبىكتىقىتەيە كى نائومىد دەستە بەردەكەت، سوبىكتىقىتەيەك كە پىيوايە دەتوانىت لەپىگەي كردى خۆكۈزى و كوشتنى ئەوانىتەوه خۆي رزگار بىكەت.

ئەي خوتان ج جۆرە كەنجىك بۇون؟ ج شتىك خوتانى دەجۇولاند؟

بادىء: من لەدایكبووی سالى ۱۹۳۷م. كەنجىتىي من لە سەردەمەكى تەواو جياوازدا رابورو: سەردەمى دواي جەنگ و بنىاتنانه‌وهى فەرەنسا، سەردەمەكى كە ھەم دينامىكى و جوولاؤ بۇو، ھەم بونىادەند [و جىڭىر] يش. جياوازىيە چىنaiيەتىيە كان لە سالانەدا شتىكى بەرچاو و ھەستپىكراو بۇو. كەنجانى ناو چىنى كريڭكار يان لە ژىنگەيە كى جووتىيارىيەوه ھاتبۇون، ياخود لە ۱۲ سالىيدا خويندىيان تەواودەكرد و لە ھەر عومرىكدا ۱۰% دىپلۆمى وەرده گرت. حىزبى كۆمۈنىست ئەوكات زۆر بەھىز بۇو و، بەھۆي ھاوكاريکىرنىيەوه لەلاين سۆقىيەتى ھەيمەنەدارەوه خەرمانەيەك لە ھىز بەدەوريدا درووستكرا بۇو: دوو ئاراستە جودا خەرىكبوو درووستىدە بۇو: بنىاتنانه‌وهى سەرمایەدارانەي ولات، و ئاراستە گىرىبى پرولىتارى كە لە حىزبى كۆمۈنىستدا بەرجەستەدە بۇو: شۇرۇش يان سازان؟ يان ھەردووكىيان؟

تۇ بە ھەردوولاكەوه پەيوەست بۇويت؟

بادىء: بەلى. من لەناو كۆمەلانى خەلکەوه نەھاتبۇوم، من لە خىزانىكى خۆشگۈزەرانى چىنى ناوه‌راستدا لەدایكبۇوم. دايىك و باوكم ھەردووكىان چوبۇونە

ئیکۆل نورمال [شوینی خویندنی نوخبە] و باوکم سەرۆك شارهوانى سۆسيالىستى تۆلۈز بۇو من بەرجەستە بۇوی جۆریك لە رۆشنېرى سەرچەشىم (لە ئیکۆل نورمال خویندنىم و دواتر لە تاقيىكىرنەوهى بەمامۇستابۇوندا بەشدارىيىم كردا، و ھاوكتا لەپروپە فېكىرييە وە شوينكەوتە خەتى شۇپش بۇوم. دواجار، رەنگە بلىن پېيگە يەكى سازشگەرانەت ھەبۇوه چونكە لە نىعىمەت و خالە باشەكانى ھەردوولا سودمەند بۇويت و لەو نەريتەدا ھەنگاوت ھەلىناوه كە خوینەرانى^۷ فەيلەسۇفانى سەدەت ھەزىزە ھەنگاوايان بۇ ھەلىناوه. ئەو جەنگە ئىستىعمارىيەكان بۇو كە ئەم گەممە دووسەرهىان تېكىدا. پەرورىدەت سىياسىي پەستەقىنەي من لە ماوهى جەنگى جەزايردا بۇو. لەۋىدا بۇو كە ناچار بۇوم بىريارە يەكلاكەرە كەى خۆم بىدم. گەرچى ھەر ئەو كاتە مەرۇقىان لە بنكەكانى پۆلىسى پارىس ئەشكەنچەدەدا... لەم ساتەدا دەبۇو بە ئىلىتىزامە وە دېزى ئەو شتە بۇھىتىتە وە كە رۇويىلەدا، دەبۇو زنجىرە كانى سازشكارىيى خۇت پىسېنېت و ژيانىت لەكەل فيكىرتدا ھەماھەنگ بکەيتە وە. يەكەمین خۆپىشاندان كە رېكمانخىست، بەپەرە زەبرۇزەنگە وە سەركوتىرا- لە ھەموو لايمە ئەو پۆستەرانە دەبىنرا كە «رۆشنېرى رەشىپەن و كۆلەرەكان»^۸ مە حکومىدە كرد. منىش يەكىك بۇوم لەوانەي كە لە حىزبى سۆسيالىست جيا بۇمهە وە، كە بۇو بە ھۆي پېكھىنانى حىزبى سۆسيالىستى يەكگەرتوو (PSU). پاش دەسپېكىرنى ئايارى ۶۸، سەيردەكەم بۇومەتە خەباتگىرېك كە لە شوینى نىشتە جىيۇونى كريكاران، لە پرۆژە ئاۋەدانكارىيەكاندا، لە كارگەكاندا ئامادەيە كى چالاكم ھەبۇو. ھەموو ئەم كارانەم لەزېر رەمز و نىشانەي "ماوبىزم"دا دەكىد كە يەكىك بۇو لە ھېزە سەرەكىيە گەنگەكانى ئەودەم- بەتەنىشت نىشانەي ترۇتسكىزەمە وە.-.

باشە، باسى ئەو سەرەمەت كرد. بەلام ھېشىتا تۆ ھەر كەسىكى "ماوى" يت، پلاڭەلەلەر و رەخنەگە كانىشت ئەمە دەكەنە بىانوو يەك بۇ ئەوهى پەلامارت بىلەن.

بادىيە: بىگومان [كۆمۈنېستېكى ماوېيم]. من دەستم لە گرىيماھى كۆمۈنېست كېرپۇو و لىيى ناگەرېيم. نامەۋىت لە جىهانىكدا بىزىم كە تاكە گرىيماھى بىرىتىيە لە رېكخىستى ئابورى و ئەو ھەيمەنە كۆمەلائىيەتىيە ئىستا. نامەۋىت ئەو شتە تۈقىنەرە ناقۇلائى

⁷. audience

قبول‌کەم، ئەو نايەكسانىيە، ئەو فاكت و پاستىيە كە ۱۰% دانىشتۇوانى زەۋى، خاوهنى ۸۶% سەرچاوه بەردەستە كانن، واتە ۵۸۶% سەرمایە. بەبروايى من ئايدييائى كۆمۈنىزم زۆر لەوە گەنجىترە كە بەسەرچووبىت يان بىيانەوېت فېرىي بدەن. ئايدييائى تازە لە سەرەتاي گەشتە مېزرووه كەيدايمە. تەمەنىشى لە چەند دەيەيەك تىنپەرىت. لە كاتىكىدا سەرمایەدارى كە شەش يان حەوت سەدە پىشتر لەدىكبووه، ھېشتاش ھەر دۆخە كۆنەكان بەرھەمدىيەتەوە، ناعەدالەتى و نايەكسانىيە كانى پېزىمە كۆنەكە. لەپاستىدا، ۱۰% ناوبر اووه كە متازۇر ھەر خەلکە نەجيىزادەكەي ئەو سەرددەمن...پىويسىتە ئەوهش پۇونبىكەمهو كە بەباشى ئاگام لە كەمۈكورتى و تاوانەكانى كۆمەلگا كۆمۈنىستىيە كانىشە. من لە گەنجىتىيدا "ماوى" بۇوم، چۈنكە لە ماۋىزىدا ھەندىيەك رەگەزى رەخنەيىم دەستىشانكىرد بۇ تىيەپرین لە ستالىنىزم و گۆپىنى. ئەو سەرددەمە كە بە شۇرۇشى ئۆكتۇبەرى ۱۹۱۷ لە روسيا دەستىپىكىرد، مۇركى ھەندى ھەلە و بەلارىدا چۈونى ورگەرت، لەوهش گەنگىر بەھۆى نەبۇونى مەتمانە كۆمۈنىزمەوە بە دەولەتىكى مەركەزى و ناوهندىگەرا، سەرەنجمام ھەولى ھېزە شۇرۇشكىرىڭە كان سەرىيکىشىا بۇ بىناتنانى دەولەتىكى مەركەزىتىر و بۇرۇكراسىتىر لە ھەموو دەولەتەكانى بەر لە خۆيان، دەولەتىكى كە [دىلىپاكانە و راستگۈيانە] خۆى دايىھە دەستى ئەو وەسوھسەيەوە ھەموو كېشەكان بە يارمەتىي تۇندوتىرى چارەبکات. گەرىمانە كۆمۈنىستى، ھەر لە سەرەتاي سەركەوتىنەوە و لە ۶۰ سالى دژوارى دواتىدا كەوت و چەقى. باشە، بەلام ئاخۇ دەبىت بىمانگەيەن ئەو جىيەكە كە گەرىمانەكە و ئىلىكەين و لىيىگەرپىن؟ من وا بىرناكەمهو. نابىت شىكستى ھەلۇمەرجىيەكى تايىھەت، وەك شىكستىكى ئايىدۇلۇزىي تەواوهتى وەربىرىن.

تىيەكەيشتن و ھەلۇنجانتان بۇ ھەلېزاردەكانى سالى داھاتوو و كەرانەوهى نىكۆلا ساركۆزى چىيە؟ تو كەتىيە كە پېتۈرەيىھە كەي سالى ۲۰۰۷ تەرخانكىرد بۇ ئەو و ناوتنا "مانى ساركۆزى".

بادىيۇ: من لە حوزەيرانى ۱۹۶۸-ەو دەنگمنەداوە، بەم تەمەنەشەوە تازە بىرلىك بىرىلى بىكەمهو، شتىكى بىيىمانا و نابەجىيە. رەئىدان و پاۋىزى ھەلېزاردەن، رەئىدان و پاۋىزى لە ھەناوى نەزەمە باوهەكەدا. نىوانگىرىي جىاوازىيە بچۈوكەكان لەناو يەك شىۋازى بەرىيەبردى كاروبارەكاندا. چەپىش رېك دواي ئەو سىاسەتە كەوتۈوھە، كە راست

پیاده‌یده‌کات. کاتیک هه لبزاردنیکی راسته‌قینه له نیوان دوو ریگای جیاوازدا بونی نیه، ئیتر ناتوانین قسه له دیموکراسى بکه‌ین. ناوی ساراکوزیت هینا. ناچارین له باره‌ی یه‌کیک لهو که سانه‌وه قسه‌بکه‌ین که حه‌ساسیه‌تم پییان هه‌یه! ده‌بیت هوّیه‌که‌ی ئه‌وه بیت که هیشتاش شنیک له هه‌ستی نیشتمانپه‌روهه‌ری له مندا ماوه‌ته‌وه، هه‌ستیک که له باوکمه‌وه بوم به‌جیماوه که خوّیشی یه‌کیک بوو له ئه‌ندامانی بزووتنه‌وهی به‌رهنگاری، به‌لام به‌هه‌رحال ناتوانم به‌رگه‌ی ئه‌وه بگرم وک مرؤّثیکی بیزراو له‌سهر ده‌سه‌لات بیت. له‌گه‌ل ئه‌مە‌شدا، راستیه‌که‌ی ئه‌وه‌یه که سیاسه‌تی ئولاند جیاوازییه‌کی ئه‌وتۆی له‌گه‌ل سیاسه‌تی سارکوزییدا نه‌بووه. ته‌نانه‌ت ئولاند هه‌لوه‌شاندنه‌وهی سه‌رکه‌وتنه کۆمەلاًیه‌تییه‌کانی پیش‌سووی خیراکردوت‌وه. هه‌ندیک تیوریستی وک ئه‌مانویل ماکرۇن (وه‌زیری دارایی) ای له‌بنده‌ستدایه که ئەم کارانه به‌ناوی مودیرنیت‌وه پاساوده‌دات. به‌بوجوونی ئه‌و، مودیرنیت‌وه واته گه‌رانه‌وه بوم سه‌دهی نۆزدەیم، گه‌رانه‌وه بوم لیبرالیزم، واته بوم ئایدۇلۇژیا سرووشتیه‌که‌ی سەرمایه‌داری، که هیچ سۆزیکی بوم ریسا و تەعلیماته کۆمەلاًیه‌تییه‌کانی وک مافی کار و خانه‌نشینییه‌کان نیه. ئەمروز ئەم ئایدۇلۇژیایه [ئى سەرمایه‌داری لیبرال] ئازادیی تەواوی جووله و به‌ملاولا‌دا رۇیشتنی هه‌یه، چونکه هیچ دوژمنیکی به‌هیز له‌سهر ریگاکه‌ی خوی به‌دیناکات. پیش‌نیاری من ئه‌وه‌یه که په‌نا بوم گریمانه‌ی تاکه دوژمنه راسته‌قینه‌که‌ی ببین: واته کۆمۇنیزم. به‌هۆی ئەم ئومىلدوه‌یه که دەتوانین درېرە به کارى فەلسەفی بله‌ین، چونکه ھەموومان دەزانین ئەفلاتنوون کى بوو، ئه‌و پیاوەی که ۲۰۰۰ سال بھر له ئىستا دەژیا: به‌لام گومانی تیا نیه که کەس بیرى نامیت سارکۆزى کى بوو.

سەرچاوه‌کان:

<http://www.magiran.com/npview.asp?ID=3428464> (۱)

<http://www.versobooks.com/blogs/2826-corrupting-the-youth-a-conversation-with-alain-badiou> (۲)